

Aukkoja katsellen

HYVÄT YSTÄVÄT, unohtakaa kaikki tuo. Norja ei enää pidä perää

Pohjolassa uusien sarjakuva-albumien julkaisemisessa. Sen paikan on vallannut Suomi.

Norjassa on koko tämän vuosikymmenen ilmestynyt lähinnä kolmen kustantajan keskinäisen kilpailun vuoksi valtava määrä korkealaatuisia eurooppalaisia käännösalbumia. Ensimmäisenä muuria oli murtamassa Norjan Semic, jonka kustannusprofiili on albumipuolella hyvin erilainen kuin suomalaisen sisäryhtyksenä.

Kotoinen pulmamme on vuosien mittainen aukko sarjakuvakäännöksissä. Vähäiset kunnianhimoiset kustantajamme joutuvat vielä pitkään julkaisemaan sarjakuvia, jotka olivat uusia kymmenen vuotta sitten. Se ei ole väärin, niitäkin tarvitaan. Jyvät ovat myös erottuneet akanoista, ajan hampaissa säilyneet albumit ovat turvallisia julkaista.

Iloinen uutinen on Suomen Semicin aktivoituminen albumimarkkinoilla. Alku oli täydellisen varman päälle tehty, sinänsä korkealaatuinen valikoima niitä sarjakuvia, joita lukijat jäivät kaipaamaan Non Stopin kuoltua pois vuosia sitten.

Nyt valikoimaa ollaan laajentamassa. **Manaran** albumi on jo ilmestynyt, listalla on **Mobius**. Molemmat ovat varmoja valintoja, tuottanevat kustannuksensa takaisin.

Vielä jokunen vuosi sitten saattoi suomalainen sarjakuvan ystävä voitonriemuisen säälivästi mutista "Onhan meillä vielä Norja". Vertaus tuli automaattisesti mieleen sarjakuvatarjontamme aukkoja katsastaessa.

Jalavan kirjat ovat usein olleet enemmän sarjakuvan peruskirjaston kartuttamista kuin uuden etsimistä. Sekin on ymmärrettävää, Jalava on niin pieni kustantaja, että varaa jatkuviin ei ole. Sitäpaitsi, ilman Jalavan albumeita meillä ei olisi juuri mitään.

Tehdäänpä ajatusleikki. Jos Jalavan tallissa olisivat suurmenestykset *Asterix* ja *Tenavat*, niiden turvin saisimme varmasti markkinoille koko joukon uusia, korkealuokkaisia sarjakuvia, jotka eivät myynniltään nousisi kymmeneen tuhansiin.

Nyt *Asterix*, *Tenavat* ja *Disney* ovat Sanoma Oy:llä. Mitä me saamme sieltä? Lisää *Disney*ä, *Maija Mehiläisiä* ja amerikkalaisia kolmannen luokan strippisarjakuva-albumia. Sanomat ei tunne kiinnostusta sen kummemmin kuin vastuutakaan sarjakuvajulkaisujen monipuolisuudesta ja laadusta.

Kuvaavaa on se, että yhtiö ei ole saanut julkaistuksi edes samaan konserniin kuuluvassa Iltä-Sanomissa julkaistuja

kuukauden kotimaisia albumina. Dagens Nyheter koko omista, paljon huonommista sarjoistaan heti albumin. Missä viipyy *Lempi*-albumi? En jaksaa uskoa, että näitä tarvitsisi julkaista tappiolla, eritotenkaan kun Sanoma Oy:n lehtien kautta on käytettävissä erinomainen mainosväline.

Otava teki oman yrityksensä sarjakuvan kanssa noin 15 vuotta sitten. Yritys oli urhea, mutta liian aikainen. Sen jälkeen yhtiö on tyytynyt vain vanhoihin varmoihin menestyksiin, *Tinttiin* ja *Lucky Lukeen Karvisella* täydennettynä. Mutta mitä tekevät Sanoma ja Otava sitten, kun *Asterixien* ja *Lucky Lukejen* vuo loppuu? Tai lukijat haluavat jotain muutakin?

Omaa vastaustaan on yrittänyt löytää Tammi. Sen harvat sarjakuvajulkaisut ovat kunnianhimoisia, uutta etsiviä. Tammen suhtautuminen on realistinen, sarjakuvaa voi julkaista vaikkei sen myynti nousisikaan 50 000 kappaleeseen. Sarjakuvan ei tule tuottaa taloon suhteessa enemmän rahaa kuin minkään muunkaan kirjallisuuden lajin.

***

Useita vuosia sitten keskustelin Kööpenhaminassa vakavasti erään tanskalaisen suuren kustantajan kanssa Suomen sarjakuvamarkkinoista. Hän oli kiinnostunut aloittamaan albumien julkaisemisen Suomessa, koska yksikään kustantaja ei täällä ollut siitä kiinnostunut.

Pitkän kansainvälisen kokemuksensa pohjalta hän ei voinut uskoa yhden Pohjoismaista olevan geneettisen perimän tai jonkun muun vastaavan syyn perusteella ennalta määrätty täydelliseksi sarjakuvatyhjäksi.

Hanke kaatui samaan syyhyyn kuin jokin vuosi sitten keskusteltu hanke *Epixin* suomenkielisen painoksen tekemisestä, korkeisiin levityskustannuksiin. Maassamme pitää monopolialalla Rautakirja, joka asemansa turvin määrää omat palkkionsa yleistä pohjoismaista tasoa korkeammiksi. Samoin se hyvin pitkälle sanelee levityksen ehdot. Koska kioskien lehtiä ja albumeita ei pääse selaillemaan, ilman mittavaa mainoskampanjaa mikään uusi tuote ei pääse esiin.

Vain vähän on muuttunut sitten tuon keskustelun. Albumimyyntiin henkireiäksi ovat tulleet kirjakaupat, jotka yhä enemmän ottavat myös albumia myyntiin. Pulma on pienten kustantajien suuri määrä, levitys ei aina ole täsmällistä ja luotettavaa.

Markkinoidemme keskittyneisyyttä kuvaa se, että luultavasti suurin osa useista korkealuokkaisista sarjakuva-albumistamme myydään Helsingin Akateemisessa kirjakaupassa. Jos sen kiinnostus hyvin hoidettuun sarjakuvaosastoon loppuisi, loppuisi myös monen kustantajan ura.

***

Suomen sarjakuvamarkkinat ovat erilaiset kuin muissa Pohjolan maissa. Ne kustantajamme, joilla on resursseja ja menestysalbumeita tyytyvät vanhoihin menestyksiinsä. Ne, joilla ei resursseja ole, pääsevät harvoin rävyttämään. Ulkopuolisia kustantajia tilanteen pelastajiksi ei Norjan tapaan ole näkyvissä.

Jos tässä maassa aiotaan tulevaisuudessa nähdä muuta kuin kolmannen luokan tuontisarjakuvaa, on saatava aikaiseksi sarjakuvan tukijärjestelmä. Niin piirtäjiä kuin julkaisujakin on kyettävä tukemaan rahallisesti. Kirjastoväelle on järjestettävä pätevää koulutusta sarjakuvajulkaisujen hankkimisesta ja niiden ostamiseen myönnettävä tarpeellinen laatu-tuki.

Toivottavasti tämä perusasia käy ilmi myös opetusministeriössä tekeillä olevasta sarjakuvaselvityksestä. Muutoin ei tutkimuksesta ole apua.

Heikki Jokinen